

N:o 12.

Ank. till Riksd. kansli den 28 mars 1894, kl. 1 e. m.

*Betänkande, i anledning af väckta förslag om vissa förändringar
i grunderna för allmänna bevillningens utgörande.*

Efter att hafva afgifvit särskildt betänkande rörande två inom kamrarne väckta motioner med förslag till ändringar af mera speciel beskaffenhet i gällande bevillningsförordning får utskottet härmed afgifva yttrande angående öfriga till utskottet hänvisade, allmänna bevillingen rörande framställningar, för så vidt som och i den mån desamma icke afse den till fyllande af statsverkets behof för nästkommande år föreslagna särskilda tilläggsbevilling; varande samtliga dessa framställningar af mera principiell natur.

De ifrågavarande framställningarna utgöras af följande inom Andra Kammaren väckta motioner, nemligen:

n:o 78, af herr *E. Akerlund*, med yrkande, »att Riksdagen behagade hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar uti vårt beskattningsväsen, att direkt skatt måtte komma att utgå i vida högre mån än nu, dels progressivt stigande med inkomstbeloppen, dels utgående med högre procent af de stora kapitalen och den enskilda penningrörelsen och dylikt än af inkomst af det produktiva arbetet, äfvensom förslag till sådana ändringar i nu gällande beskattningslagstiftning, som i följd deraf kunna finnas nödiga;»

n:o 126, af herrar *J. A. Fjällbäck* och *J. Olsson* från Stockholm,
Bih. till Riksd. Prot. 1894. 5 Saml. 1 Afd. 12 Häft. (N:o 12).

hvilka föreslå, »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla, det Kongl. Maj:t ville framlägga förslag till ändring af bevillningsförordningen, i syfte att höja det bevillningsfria afdraget på sådant sätt, att för inkomst, uppgående till 1,800 kronor, men understigande 2,000 kronor, 200 kronor lemnas fria från bevilling, och att af en inkomst, uppgående till 2,000 kronor men understigande 2,200 kronor, 100 kronor blifva fria från bevilling; äfvensom att jemväl dessa afdrag må kunna höjas med ytterligare högst 200 kronor i de undantagsfall, hvarom stadgas i 11 § 1 mom. bevillningsförordningen;»

samt

n:o 132, af herr *A. Hahn*, som hemställer, »att bevillningsutskottet vid uppgörandet af de förslag till bevillningar för år 1895, som det enligt 40 § riksdagsordningen tillkommer utskottet att fullgöra, utskottet jemväl måtte taga under ompröfning och inkomma med förslag:

till införande af obligatorisk sjelfdeklaration;

för tillämpning i allmänhet af progressiva beskattningsprinciper vid inkomstbevillingens utgörande och i synnerhet hvad angår den af Kongl. Maj:t föreslagna tilläggsbevillingen för inkomst af kapital och arbete;

till ändring af 15 § i instruktionen för taxeringsmyndigheterna, i syfte att enskilda delegare i bolag jemväl måtte taxeras för deras inkomst af aktier eller lotter, i öfverensstämmelse med hvad redan finnes stadgadt i 13 § af samma instruktion».

De frågor, som i förevarande motioner beröras, hade jemväl vid nästlidet års riksmöte underståts Riksdagens pröfning. Med afseende härå inskränka sig ock herrar *Fjällbäck* och *Olsson* i fråga om motiveeringen för sitt yrkande till en hänvisning till de skäl, hvilka af dem i en vid nämnda riksdag inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 203, anförts till stöd för ett lika lydande förslag som det af dem nu framlagda.

Herr *Hahn* hänvisar i och för motiveringen af sitt förslag till en vid det af sistlidet års Riksdags bevillningsutskott afgifna betänkande, n:o 18, angående allmänna bevillingen, fogad reservation.

Herr *Akertund* slutligen framhåller i motiveringen för sitt yrkande, att det med allt fog må kunna sägas vara en fullt berättigad och allt mera gängse åsigt, att de sociala stormar, hvilka allt starkare bryta sig emot de gamla kultursamhällsbyggnaderna, måste komma att förorsaka ytterst häftiga omstörtningar, derest de sunda och berättigade kraf på reformer, hvilka från folkens flertal allt kraftigare framställas,

icke blifva tillgodosedda *i tid*, samt erinrar derom, att bland de viktigaste reformer, som sålunda påkallas, äro reformerna inom skatteväsendet. I afseende härå anför motionären vidare, efter att hafva berört, huruledes de indirekta skatterna till en stor del icke uppfylla fordringarna på en rättvis beskattning, följande:

»Att de små jordbruken, hvilka endast genom träget arbete kunna bereda utkomst för sina egare, ändock de äro hårdt skuldsatta, beskattas till fulla taxeringsvärdet, att de enkla egna hem, våra talrika backstugusittare lyckats förskaffa sig och hvilka utgöra deras må hända största glädje samt de fastaste band, hvarmed de äro bundna vid fosterlandet, de små farkoster, med hvilka våra skärgårdars befolkning under stormar och lifsfaror måste förtjena sitt dagliga bröd m. m., skola, så vidt möjligt, enligt gällande författning beskattas till fulla värdet eller inkomsten, förefaller nog mången gång hårdt, men vore dock icke så motbjudande, derest ej ostridigt vore, att de stora inkomsttagarne, synnerligen storkapitalens män, af alla skattskyldige bringa de *minsta offren* åt det allmänna, hvarför ock rättvisa och billighet synas mig kräfva, att hvarje medborgare i ett land åläggas betala såsom skatt större eller mindre procent af samtliga sina inkomster, i mån af dessas högre eller lägre belopp och lättare eller svårare förvärfvande; och svårigen läser kunna bestridas orättvisan deruti att, såsom nu tillgår, de, hvilkas inkomster kanske tusendefalt öfverstiga värdet af det genom dem producerade arbetet och hvilka i så oändligt mycket mer än de ringa behöfva statens skydd och bistånd för att fortfarande kunna förkofra sig och i ro njuta af sin välmåga, icke i någon högre grad än dessa skola bidra till statens och respektive kommuners utgifter.

Mången, som måhända gillar mina här uttalade grundsatser om skyldighet för den rikare att med högre procent af sin inkomst bidra till statens och kommunens utgifter än den mindre bemedlade, torde dock tveka att lemna sitt understöd till dessa grundsatsers förverkligande af fruktan för de praktiska svårigheter, som härvid skulle möta. Särskildt väntar jag mig i detta hänseende tvenne invändningar: att det skulle blifva ytterst svårt att till den tid, då bevillningen af den upptaxerade inkomsten skulle uträknas, kunna få kännedom om en persons hela sammanräknade inkomst, hvilken naturligen borde ligga till grund för bestämmandet af den procent, med hvilken bevillningen skulle utgå; samt att den progressiva beskattningen skulle leda till allmännare försök att dölja de verkliga inkomsterna. Villigt erkännande, att dessa båda och må hända äfven andra praktiska svårigheter skulle möta, vågar jag dock hålla före, att de af en klokt afvägd lagstiftning skulle kunna

reduceras derhän, att missbruken och öfverträdelserna af lagen ej blefve flera eller större än för närvarande. Hvad särskildt de förutsatta invändningarna angår, torde den först anmärkta svårigheten i allmänhet kunna öfvervinnas genom ett stadgande om skyldighet för en hvar, som inom flera kommuner eger fastighet, drifver rörelse eller eljest har inkomst, att inom samtliga dessa uppgifva all den egendom och inkomst, hvarför bevillning skall af honom inom riket erläggas, samt genom ömsesidiga meddelanden mellan taxeringsmyndigheterna för dessa kommuner. Beträffande åter den senare invändningen, torde ej kunna förnekas, att frestelsen för de förmögne att undandölja någon del af sin inkomst skulle blifva större än för närvarande, att därför verksamma korrektiv häremot kunde blifva af nöden; och sådana korrektiv lära kunna finnas i stadganden om skyldighet för en hvar skattskyldig att derom opåmind till vederbörande taxeringsmyndigheter inom viss tid sanningsenligt uppgifva beloppen af samtliga sina inkomster; om höga viten för uraktlåtenhet härutinnan samt vid försök att undansnilla skattebidrag, äfvensom om rätt för såväl stat som kommun att retroaktivt utkräva den skatt, som belöpt sig på undandold inkomst. Visserligen torde man våga påstå, det bedrägerier emot staten och respektive kommuner genom origtiga uppgifter till taxeringsmyndigheterna samt undandöljandet af beskattningsbar förmögenhet och inkomst hos oss allt för ofta betraktas såsom en ingalunda klandervärd åtgärd, och att därför införandet af skyldighet till sjelfdeklaration kunde finnas motbjudande för många, men mig förefaller just dessa förhållanden ådagalägga nödvändigheten för införandet af sådana bestämmelser uti vår skattelagstiftning.

Af de reservationer, hvilka flertalet ledamöter från Första Kamraren inom bevillningsutskottet anmält, då detta utskott uttalat sig för rättvisare beskattningsgrunder än de nu gällande, finner jag väl, att förslag om införande af progressiv beskattning från många håll skall betraktas såsom en yttring af svår radikalism eller något må hända ännu värre, men vågar likväl hålla före, att *främst de konservativa intressenas målsmän, hvilka ju tagit till sin hufvuduppgift att söka skydda den bestående samhällsordningen mot våldsamma omstörtningar, böra söka taga initiativen till sådana förändringar af befintliga institutioner, hvilka påkallas af billighet och rättvisa, och att, om icke så blir fallet, nödiga reformer ändock nog skola genomföras, ehuru på ett sätt, som i ingen mån lära kunna nämnas samhällsbevarande.*»

Motionären erinrar slutligen om vigten af att med afseende å det af senaste urtima Riksdags beslut föranledda ökade behovet af

skatter snarast möjligt vidtaga erforderliga åtgärder för skattebördernas rättvisa fördelning.

Såsom redan anmärkts, förehade Riksdagen äfven sistlidet år de frågor, som nu till följd af motionärernas omförmälda förslag åter föreligga till behandling; och utskottet vill till en början erinra, *hurusom* bevillningsutskottet då afstyrkte samt begge kamrarne afslog väckta förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående införande af progressiv inkomstbeskattning, *samt hurusom* Andra Kammaren beslöt aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran dels derom, att i det förslag till ändringar i bevillningsförordningen, hvilket i anledning af bebådad revision af berörda förordning torde komma att för Riksdagen framläggas, måtte inrymmas förslag till bestämmelser derom, att dem, som äro skyldiga att erlægga bevillning för inkomst af kapital och arbete, åläggas att opåmint, efter enligt behöriga grunder fastställda formulär, till vederbörande taxeringsmyndighet lemna uppgifter angående sina inkomster af nämnda slag, dels ock derom, att vid berörda revision af bevillningsförordningen måtte tagas i öfvervägande, jemte annat, hvarom nu icke är fråga, huru vida icke de kategorier af inkomstagare, hvilka åtnjuta »bevillningsfritt afdrag», böra ökas ej blott så, att skattehindring eger rum äfven vid något högre inkomstbelopp än för närvarande, utan ock så, att dessa olika beskattade kategorier af inkomstagare göras så många, att allt för stark skattestegring vid öfvergång från en kategori till en annan undvikas; samt huru vida icke, till befordrande af såväl en högre beskattning af den större förmögenheten som en jemnare fördelning af skattebördan, det i § 15 af nu gällande instruktion för taxeringsmyndigheterna förekommande stadgandet bör utbytas mot en bestämmelse derom, att jemväl enskilda delegare i bolag eller inrättning skola taxeras för inkomst af samma bolag eller inrättning; äfvensom huru vida ej skattesatsen bör bestämmas olika med hänsyn till den olika säkerheten och varaktigheten af olika inkomstkällors afkastning, *men hurusom* Första Kammaren icke ville åt skrifvelsen gifva en sådan lydelse utan — jemte det kammaren, i enlighet med utskottets hemställan, afslog väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående införande af olika beskattning af inkomster af olika ursprung — beslöt, att Riksdagen skulle i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa en revision af nuvarande bevillningsförordning samt framlägga det så beredda ärendet snarast möjligt för Riksdagen; vid hvilken utgång frågan om aflåtande af skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t ansågs hafva förfallit.

Sedermera har, på sätt inhemtas af den till nu församlade Riksdag afgifna berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit, chefen för finansdepartementet, på grund af nådigt bemyndigande af den 19 maj sistlidet år, uppdragit åt särskilda komiterade att bereda föreliggande frågor angående förändringar i skatteväsendet; och framgår af den skrifvelse, hvarmed komiterade den 27 sistlidne oktober till bemälda departementschef öfverlemnade betänkande och förslag angående utvidgning af arfsbeskattningen och utsträckt tillämpning af stämpelskatten, att komiterades uppdrag omfattar äfven frågan om revision af förordningen angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, äfvensom att vid frågans beredning hänsyn skall tagas till, bland annat, de uttalanden, som innefattas i Riksdagens skrifvelse till Konungen den 27 november 1892, jemte hvad i öfrigt vid frågans behandling inom Riksdagen förekommit.

Vid sådant förhållande torde såväl den motsedda revisionen af bevillningsförordningen komma att företagas med all den skyndsamhet, frågans vikt och omfattning medgifver, som ock dervid blifva vederbörligen beaktade de synpunkter och förslag, hvilka i förevarande motioner innehållas; och lär med afseende härå den nu ifrågasatta skrifvelsen i ämnet till Kongl. Maj:t lika litet böra komma till stånd, som tillräckliga skäl torde föreligga för Riksdagen att, såsom herr *Hahns* yrkande får anses innebära, redan nu, innan föreliggande frågor erhållit den utredning, om hvilken chefen för finansdepartementet gått i författning, taga desamma under slutlig ompröfning.

Utskottet hemställer derför:

1:o) att herr Åkerlunds ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

2:o) att icke heller herrar Fjällbäcks och Olssons förevarande motion måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd; samt

3:o) att herr *Hahns* ifrågavarande motion, i hvad densamma afser den bevilning af fast egendom och af inkomst, hvilken — allena eller jemte föreslagen särskild tilläggsbevilning — Riksdagen kan komma att åta sig, måtte lemnas utan afseende.

Stockholm den 15 mars 1894.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

Vid punkt 3:o) af herrar *G. Ericsson* från Stockholm och *H. Eriksson* i Elgered.

Dessutom hafva af utskottets ledamöter nedannämnde låtit anteckna:

herr *J. Johansson*, att han af andra Riksdagens uppdrag varit hindrad att deltaga i behandlingen af de i förestående betänkande afhandlade frågor;

herr *Henricson*, att han icke deltagit i ärendets behandling;

herr *af Burén*, att han icke närvarit vid ärendets slutliga behandling inom utskottet; samt

herrar *Bokström* och *Wijkander*, att de icke deltagit i behandlingen af den i betänkandet omförmälda frågan om obligatorisk sjelfdeklaration.
